Riksrevisjonen

Rapport for 2025 om utbetaling av sykepenger i Nav

Rapportert i Dokument 1 (2026–2027)

ISBN 978-82-8229-662-5

Revisjonen er gjennomført som en del av Riksrevisjonens kontroll av disposisjoner i henhold til

- **lov om Riksrevisjonen §§ 4-2 tredje ledd og 4-3 tredje ledd**
- **INTOSAIs standard for etterlevelsesrevisjon (ISSAI 4000)**
- **Riksrevisjonens faglige retningslinjer for etterlevelsesrevisjon**

Innhold

1 Sammendrag 6
2 Innledning 6
2.1 Nav og sykepenger 6
2.2 Automatisert saksbehandling i nytt system 7
2.3 Risiko ved utbetaling av sykepenger 9
3 Mål og problemstillinger 10
3.1 Målet med revisjonen 10
3.2 Problemstilling 1 10
3.3 Problemstilling 2 10
3.4 Problemstilling 3 10
3.5 Problemstilling 4 10
3.6 Avgrensing 10
4 Revisjonskriterier 10
4.1 Vilkår for sykepenger 10
4.1.1 Vurdering av inngangsvilkår for rett til sykepenger 10
4.1.2 Fastsettelse av sykepengegrunnlag 11
4.1.3 Fastsettelse av rettighetsperiode 12
4.2 Krav til internkontroll 12
4.2.1 Krav til oppfølging og kontroll 12
4.2.2 Krav til Nav som stønadsforvalter 13
4.2.3 Krav til etterkontroll 13
5 Metoder 13
5.1 Valg av metode 13
5.2 Intervju 13
5.3 Dokumentanalyser 15
5.4 Test av kontroller i Speil 15
5.5 Analyser av data 15
5.5.1 Problemstilling 1 16
5.5.2 Problemstilling 2 18
6 Funn 19
6.1 I 2025 sikret ikke Nav at de tok utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen ved førstegangsfastsettelse av sykepenger 19
6.1.1 Nav har etablert automatiske kontroller i Speil som skal ivareta hovedvilkårene for rett til sykepenger 19

6.1.2 Nav tok ikke utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen i 67 prosent av førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlaget i 2025 21
6.2 Varslene fra Speil og risikomodulen er saksbehandlet uten at vurderingene er etterprøvbare 25
6.2.1 Nav har etablert rutiner for saksbehandling av varsler fra Speil og risikomodulen 25
6.2.2 Nav kan ikke dokumentere at varslene fra Speil og risikomodulen er tilstrekkelig vurdert og etterprøvbare 26
6.3 Nav fanger ikke opp korrigeringer arbeidsgiver gjør i a-meldingen etter at sykepengene har blitt fastsatt første gang 29
6.4 Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller av sykepengeutbetalingene i Speil 31
6.4.1 Nav kontrollerer ikke inntektsopplysningene fra a-meldingen som ligger til grunn for sykepengeutbetalingene 31
6.4.2 Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller for å sikre riktig utbetaling av sykepenger 32
7 Konklusjon 33
7.1 Utdyping av konklusjonen 34
7.1.1 I 2025 sikret ikke Nav at de tok utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen ved første gangs fastsettelse av sykepenger 34
7.1.2 Varslene fra Speil og risikomodulen er saksbehandlet uten at vurderingene er etterprøvbare 35
7.1.3 Nav fanger ikke opp korrigeringer arbeidsgiver gjør i a-meldingen etter at sykepengene har blitt fastsatt første gang 35
7.1.4 Nav gjennomfører i liten grad kontroller på sykepengeområdet etter utbetaling 36
8 Referanseliste 38

Tabelloversikt

Tabell 1 Temaer for intervjuer med Nav 14
Tabell 2 Resultater fra test av Speils kontroller av inngangsvilkår 20
Tabell 3 Resultater fra test av Speils kontroll av rettighetsperiode 21

Figuroversikt

Figur 1 Prosess for utbetaling av sykepenger 9
Figur 2 Beskrivelse av prosess for sykepenger – inngangsvilkår, sykepengegrunnlag og rettighetsperiode 19
Figur 3 Beskrivelse av prosess for sykepenger – risikomodulen og manuell saksbehandling 25
Figur 4 Saksbehandling av varsler fra Speil og risikomodulen 27
Figur 5 Beskrivelse av prosess for sykepenger – endringer 29
Figur 6 Beskrivelse av prosess for sykepenger – etterkontroll 31

Faktaboksoversikt

Faktaboks 1 Eksempel på konsekvens av avvik mellom inntektsmelding og a-melding 23
Faktaboks 2 Eksempel på automatisk beregnet sykepengegrunnlag som burde vært fastsatt ved skjønn 24
Faktaboks 3 Eksempel på endring i a-melding 30

1 Sammendrag

Sykepenger er en økonomisk støtteordning som forvaltes av Nav. Sykepenger erstatter tapt inntekt når en person er for syk eller skadet til å jobbe. Sykepenger utbetales enten som en refusjon til arbeidsgiveren dersom arbeidsgiveren har forskuttert lønnen under sykefraværet, eller direkte til den ansatte. I 2022 tok Nav i bruk et nytt saksbehandlingssystem for sykepenger (Speil). I dette systemet skjer saksbehandlingen hel- eller delautomatisk.

Nav har ansvar for å etablere kontroller som påser at vilkårene for sykepenger er oppfylt slik at utbetalingene blir korrekte. I 2025 mottok Nav 3,4 millioner digitale søknader om sykepenger og utbetalte i overkant av 63 milliarder kroner til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende.

Målet med revisjonen har vært å kontrollere om Nav sikrer at sykepengeutbetalingene i saksbehandlingssystemet Speil er i henhold til folketrygdloven og økonomireglementet.

Revisjonen er gjennomført ved analyser av dokumenter og data, gjennomgang av enkeltsaker og intervjuer med relevante enheter i Nav.

Vi konkluderer med at Nav ikke i tilstrekkelig grad sikrer at sykepengeutbetalingene i saksbehandlingssystemet Speil er i henhold til folketrygdloven og økonomireglementet.

Revisjonen viser at

- I 2025 sikret ikke Nav at de tok utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen ved førstegangsfastsettelse av sykepenger.
- Varslene fra Speil og risikomodulen er saksbehandlet uten at vurderingene er etterprøvbare.
- Nav fanger ikke opp korrigeringer arbeidsgiver gjør i a-meldingen etter at sykepengene har blitt fastsatt første gang.
- Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller på sykepengeområdet etter utbetaling.

Utkast til revisjonsrapport ble lagt fram for Arbeids- og inkluderingsdepartementet i brev av 27. mai 2026. Departementet har i brev av 25. juni 2026 gitt kommentarer til rapporten. Departementets kommentarer er i hovedsak innarbeidet i endelig rapport. Tiltakene departementet orienterer om i brevet er iverksatt etter undersøkelsesperioden og dermed ikke vurdert av Riksrevisjonen.

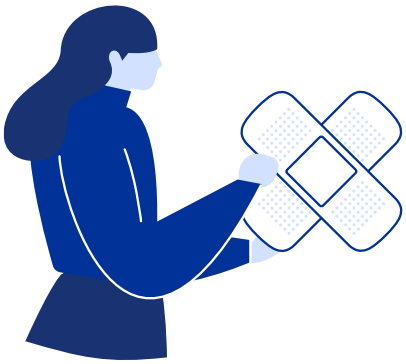
2 Innledning

2.1 Nav og sykepenger

Nav er en sentral del av velferdsstaten og forvalter omtrent en tredjedel av statsbudsjettet. Nav skal hjelpe flere i arbeid, redusere behovet for stønad og sikre økonomisk trygghet for dem som trenger det, ved å gi rett ytelse til rett tid. Nav er et landsdekkende offentlig forvaltningsorgan som ledes av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) er ansvarlig departement.

I 2025 mottok Nav 3,4 millioner digitale søknader om sykepenger og utbetalte i overkant av 63 milliarder kroner til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende.

Utgifter til sykepenger

Nav erstatter tapt inntekt med sykepenger når en person er for syk eller skadet til å jobbe.

63 mrd.

I 2025 ble det utbetalt i overkant av 63 milliarder kroner i sykepenger til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende.

Speil

Speil er et saksbehandlings-system som automatiserte behandlingen av omtrent 74 prosent av sykepengesakene i 2025.

2.2 Automatisert saksbehandling i nytt system

Det er i dag en forventing til at staten skal digitalisere og automatisere saksbehandlingen der dette gir gevinster for innbyggere, næringsliv og forvaltningen. Digitaliseringen skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor gjennom bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter og legge til rette for produktivitetsøkning i samfunnet.

På sykepengeområdet har Nav møtt denne forventingen ved at de i 2022 tok i bruk saksbehandlingssystemet Speil for å hel- eller delautomatisere behandlingen av sykepengesaker. En sentral målsetning med Speil er at automatisert saksbehandling skal bidra til raskere og mer ensartede saksbehandling og frigjøre ressurser. Det innebærer blant annet at de fleste sykepengesøknadene ikke skal vurderes av en saksbehandler. Dette krever høy datakvalitet og at regelverk er riktig implementert i systemene. God internkontroll vil være viktig for å motvirke den den økende risikoen for velferdskriminalitet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet bemerker at saksbehandling i den nye saksbehandlingsløsningen for sykepenger, Speil, i større grad enn gammelt fagsystem, Infotrygd, sørger for bedre faktagrunnlag, likebehandling og innebygd internkontroll.[1] Ved utgangen av 2025 behandlet Nav 74 prosent av sykepengesakene i Speil. De resterende sakene ble behandlet manuelt i Infotrygd.[2]

Infotrygd. Navs gamle saksbehandlingssystem for blant annet beregning og utbetaling av sykepenger. Nav bruker fortsatt Infotrygd til manuell saksbehandling av sykepengesøknadene som Speil ikke kan håndtere.

[1] Svar fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på Riksrevisjonen brev om utkast til revisjonsrapport, datert 25. juni 2026.
[2] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

Sykepenger utbetales enten som en refusjon til arbeidsgiveren dersom arbeidsgiveren har forskuttert lønnen under sykefraværet, eller direkte til den ansatte. Sykepengene skal dekke inntekten den sykmeldte vanligvis har, men er begrenset til seks ganger folketrygdens grunnbeløp.[3] En arbeidstaker kan motta sykepenger i inntil ett år, avhengig av sykdommens varighet og alvorlighetsgrad.[4]

Nav trenger informasjon fra tre kilder for å beregne sykepengegrunnlaget automatisk i Speil[5]:

- sykmeldingen fra legen, som inneholder informasjon om hvor mye den sykmeldte ikke kan jobbe, perioden for sykmeldingen, og en diagnose
- søknaden om sykepenger fra den sykmeldte
- inntektsmeldingen fra arbeidsgiver

Når Nav har mottatt den elektroniske sykmeldingen fra legen, søknaden om sykepenger fra den som er sykmeldt og arbeidsgiverens inntektsopplysninger, sjekker saksbehandlingssystemet Speil om alle krav for å kunne utbetale sykepenger er oppfylt. Systemet beregner deretter sykepengegrunnlaget, fastsetter rettighetsperioden og foreslår et vedtak.[6] Speil sammenligner også inntektsmeldingen, omregnet til årsinntekt, med de tolv siste rapporterte månedsinntektene i a-ordningen. Dersom avviket er større enn 25 prosent, går saken til manuell saksbehandling for skjønnsmessig vurdering.

A-ordningen. En samordnet digital rapporteringsløsning hvor arbeidsgivere melder inn opplysninger om inntekt og arbeidsforhold til Nav, Statistisk sentralbyrå og Skatteetaten. Disse opplysningene overføres elektronisk via a-meldingen. Skatteetaten forvalter ordningen på vegne av de andre etatene.

A-meldingen. Den månedlige rapporten arbeidsgivere sender til myndighetene for å melde inn lønn og andre ytelser, arbeidsforhold, skattetrekk og arbeidsgiveravgift. Rapporten sendes digitalt via Altinn til Skatteetaten og er en integrert del av a-ordningen.

Inntektsmeldingen. Arbeidsgivere rapporterer inntekt og annen viktig informasjon til Nav gjennom den digitale løsningen for inntektsmelding. Den viktigste forskjellen på inntektsmeldingen og a-meldingen er at inntektsmeldingen inneholder flere opplysninger, for eksempel om arbeidsgiveren skal ha refusjon, og opplysninger om arbeidsgiverperiode for sykepenger i saken.

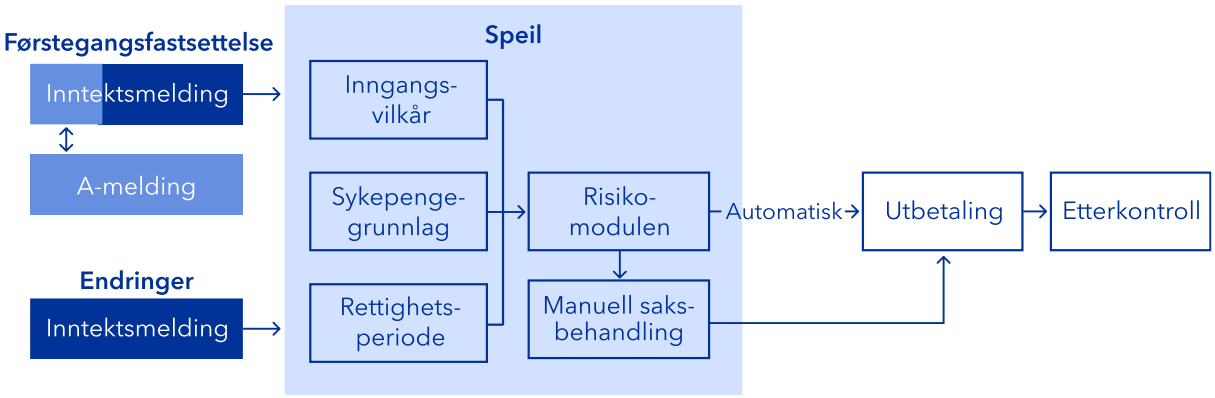
[3] Folketrygdloven (1997) § 8-10.
[4] Folketrygdloven (1997) § 8-12.
[5] Nav. (2025, 9. juli). *Sykepengesøknader og behandling av personopplysninger.*
[6] Nav. (2025, 9. juli). *Sykepengesøknader og behandling av personopplysninger.*

Deretter sendes et forslag til vedtak til risikomodulen i Speil. Risikomodulen identifiserer sykepengesaker som krever manuell saksbehandling, og spesifiserer hvilke varsler som må undersøkes nærmere.

Nav opplyser at det i 2025 ble tatt ut 468 801 varsler til manuell saksbehandling i Speil.[7] Saksbehandleren skal vurdere alle varslene i en sak før hen kan fatte et vedtak. Dersom saksbehandleren konkluderer med at varslene ikke krever endringer i Speils foreslåtte vedtak, fatter hen et endelig vedtak.[8] Dersom et varsel fører til at saksbehandleren må foreta en endring som påvirker det foreløpige vedtaket, går saken til to-trinnskontroll. Den som har rollen som beslutter, skal ta utgangspunkt i varselet og kontrollere saksbehandlerens begrunnelse før hen godkjenner vedtaket.[9]

Figur 1 viser prosessen for utbetaling av sykepenger i Speil.

Figur 1 Prosess for utbetaling av sykepenger

Kilde: Riksrevisjonen.

2.3 Risiko ved utbetaling av sykepenger

De fleste sykepengesøknadene behandles automatisk. De innebygde kontrollene i Speil og risikomodulens skal sikre at regelverket følges, slik at sykepengeutbetalingene blir korrekte. Det er risiko for at de innebygde kontrollene ikke fungerer som forutsatt, eller at kontrollene ikke følges opp. Derfor kan det skje at feil ikke oppdages, og konsekvensen kan være feil i sykepengeutbetalingene.

Arbeidsgiverens rapportering av inntekt er avgjørende for å beregne korrekt sykepengegrunnlag. Ettersom rapporteringen er basert på tillit, er det risiko for at arbeidsgiveren bevisst eller ubevisst rapporterer inn feil inntekt. Konsekvensen kan da bli feil sykepengegrunnlag og dermed feilutbetalinger av sykepenger.

[7] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[8] Nav. (2024, 28. august). *Revisjonsrapport – C2024-17 Totrinnskontroll.* (Unntatt offentlighet).
[9] Nav. (udatert). *Beskrivelse av beslutteroppgave.*

3 Mål og problemstillinger

3.1 Målet med revisjonen

Målet med revisjonen er å kontrollere om Nav sikrer at sykepengeutbetalingene i saksbehandlingssystemet Speil er i henhold til folketrygdloven og økonomireglementet.

3.2 Problemstilling 1

Har Nav etablert kontroller i Speil som sikrer at inngangsvilkårene for rett til sykepenger er oppfylt, og at sykepengegrunnlaget og rettighetsperioden er riktig fastsatt?

3.3 Problemstilling 2

Har Nav saksbehandlet varslene fra Speil og risikomodulen, og er dette dokumentert?

3.4 Problemstilling 3

Har Nav etablert rutiner og kontroller som sikrer at endringer i a-meldingen eller inntektsmeldingen etter vedtak blir vurdert?

3.5 Problemstilling 4

Har Nav rutiner for etterkontroll for å forsikre seg om at utbetalingene i Speil er i henhold til gjeldende regelverk?

3.6 Avgrensing

Revisjonen er avgrenset til sykepengeutbetalinger gjennom saksbehandlingsløsningen Speil, og undersøkelsesperioden er 2025. Sykepengesaker som er saksbehandlet i Infotrygd, er ikke en del av denne revisjonen. Revisjonen omfatter ikke vurdering av saksbehandlingstid eller om sykmeldingen er korrekt og gyldig.

4 Revisjonskriterier

4.1 Vilkår for sykepenger

4.1.1 Vurdering av inngangsvilkår for rett til sykepenger

Nav skal forvalte *lov om folketrygd* (folketrygdloven), med unntak av kapittel 5, og sikre rett ytelse til den enkelte.[10]

Medlemskap i folketrygden er et grunnleggende vilkår for å ha rett til ytelser etter folketrygdloven, blant annet rett til sykepenger. Hovedregelen er at personer som er bosatt i

[10] Nav-loven (2006) § 4.

Norge, er pliktige medlemmer i folketrygden, jf. folketrygdloven § 2-1. For å regnes som bosatt må en person ha oppholdt seg lovlig i Norge i minst tolv måneder. Reglene om medlemskap kan, i henhold til folketrygdloven § 2-1 a, fravikes dersom det følger av EØS-regelverket og bi- og multilaterale trygdeavtaler.

For å få rett til sykepenger må en sykmeldt arbeidstaker oppfylle inngangsvilkårene for ytelsen:

- Før sykmeldingen må den sykmeldte ha vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før arbeidsuførheten oppsto, i henhold til folketrygdloven § 8-2. Eventuelt må hen i minst fire uker ha mottatt en ytelse til livsopphold etter kapittel 4, 8, 9 eller 14 i folketrygdloven.
- Den sykmeldte må ha tapt pensjonsgivende inntekt på grunn av sykdom eller skade, i henhold til folketrygdloven § 8-3.
- Den sykmeldte må være under 70 år, i henhold til folketrygdloven § 8-3.
- Inntekten til den sykmeldte må på sykmeldingstidspunktet utgjøre minst 50 prosent av folketrygdens grunnbeløp (G), i henhold til folketrygdloven § 8-3.
- Den sykmeldte må være sykmeldt i minst 20 prosent av den totale arbeidstiden. Sykepengenes størrelse skal beregnes på grunnlag av reduksjon i arbeidstid og/eller inntektstap, i henhold til folketrygdloven § 8-13.

4.1.2 Fastsettelse av sykepengegrunnlag

I folketrygdloven § 8-10 står det at størrelsen på sykepengene beregnes ut fra et fastsatt sykepengegrunnlag. Sykepengegrunnlaget per år kan ikke være større enn seks ganger grunnbeløpet, og det daglige sykepengegrunnlaget utgjør 1/260 av sykepengegrunnlaget per år.

Folketrygdloven § 8-28 regulerer hvordan sykepengegrunnlaget skal fastsettes i arbeidsgiverperioden. Her skal det tas utgangspunkt i den aktuelle månedsinntekten, beregnet som gjennomsnittet av arbeidsinntekten i de tre siste kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff. Dersom arbeidsforholdet har vart kortere enn tre måneder, skal hele perioden brukes grunnlag. Hvis den sykmeldte har fått en varig lønnsendring før fraværet, skal inntekten etter endringen legges til grunn. Lovlig fravær uten lønn skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget. Dersom inntektsopplysninger mangler eller er mangelfulle i a-meldingen, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra den inntekten arbeidsgiven skulle ha rapportert til a-ordningen i beregningsperioden. For timelønnede med varierende arbeidstid skal månedsinntekten fordeles på faktiske arbeidsdager for å beregne daglig sykepengegrunnlag.

Hovedregelen er at sykepengegrunnlaget skal beregnes etter den gjennomsnittlige arbeidsinntekten som rapporteres til a-ordningen.[11] Vi legger til grunn at hovedregelen gjelder både første gang Nav fastsetter sykepengegrunnlaget, og ved endringer.

Videre angir folketrygdloven § 8-29 hvilke inntekter som skal inngå i beregningen av sykepengegrunnlaget. Lønnsinntekt og godtgjørelser som er resultat av arbeidstakerens egen arbeidsinnsats, skal tas med i beregningen av den aktuelle månedsinntekten. Godtgjørelser

[11] Folketrygdloven (1997) § 8-28 annet ledd og § 8-30 første ledd.

som helt eller delvis skal dekke utgifter i forbindelse med utførelsen av arbeidet, skal ikke tas med. Når Nav vurderer hvilke inntekter som inngår i den aktuelle månedsinntekten, skal de ta utgangspunkt i arbeidsinntekten som rapporteres i a-meldingen.

Når Nav yter sykepenger skal sykepengegrunnlaget i henhold til folketrygdloven § 8-30 første ledd, fastsettes ut fra den aktuelle månedsinntekten jf. §§ 8-28 og 8-29 som omregnes til årsinntekt. I henhold til folketrygdloven § 8-30 skal sykepengegrunnlaget fastsettes ut fra aktuell månedsinntekt omregnet til årsinntekt. Dersom aktuell månedsinntekt omregnet til årsinntekt avviker med mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn. Det skal også brukes skjønn ved mangelfull rapportering.

4.1.3 Fastsettelse av rettighetsperiode

I henhold til folketrygdloven § 8-12 kan en sykmeldt få sykepenger fra folketrygden i inntil 248 dager i løpet av en treårsperiode. Dersom den sykmeldte har mottatt sykepenger i 248 dager fra trygden i løpet av de siste tre årene, opphører retten til sykepenger. Hvis den sykmeldte har vært arbeidsfør i 26 uker, starter en ny rettighetsperiode. Hvor lenge sykepenger kan utbetales, avhenger av den sykmeldtes alder. Personer mellom 67 og 70 år har begrenset rett til sykepenger.

4.2 Krav til internkontroll

4.2.1 Krav til oppfølging og kontroll

Nav skal forvalte folketrygdloven, med unntak av kapittel 5, og sikre at den enkelte mottar rett ytelse. Nav har ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.[12]

Saksbehandlingen i offentlig forvaltning er i utgangspunktet skriftlig. Det er viktig for at avgjørelsen skal tjene som rettledning framover i samsvar med sitt innhold, for at saksbehandlingen skal kunne fungere som veiledning i andre saker, og for at det skal kunne kontrolleres at saksbehandlingen har vært korrekt.[13]

Det følger av *reglement for økonomistyring i staten* (økonomireglementet) § 14 og *bestemmelser om økonomistyring i staten* (økonomibestemmelsene) punkt 2.4 at Nav skal etablere en internkontroll. Ledelsen i Nav skal sørge for at internkontrollen er tilpasset risiko og vesentlighet, at den fungerer på en tilfredsstillende måte, og at den kan dokumenteres. Internkontrollen skal forhindre styringssvikt, feil og mangler. Økonomistyringen skal være organisert på en forsvarlig måte og utføres i samsvar med gjeldende lover og regler. Internkontrollen skal med dette også sikre at misligheter og økonomisk kriminalitet forebygges og avdekkes.

[12] Nav-loven (2006) § 4 annet ledd.
[13] NOU 2019:5 *Ny forvaltningslov* s. 176.

4.2.2 Krav til Nav som stønadsforvalter

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av stønad, skal stønadsforvalteren ha etablert systemer, rutiner og tiltak som blant annet skal forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler. Dette kravet står i økonomibestemmelsene punkt 7.3.9.1. Systemene, rutinene og tiltakene skal blant annet bidra til å sikre korrekt

- registrering av faste data
- tildeling og søknadsbehandling, blant annet dokumentasjon av beregningsresultater
- utbetaling av stønad til rett mottaker og til rett tid
- behandling av eventuell dokumentasjon fra stønadsmottakeren

I tillegg viser vi til økonomibestemmelsene punkt 7.3.9.3. Der står det at for ordninger der stønaden gis direkte til privatpersoner etter søknad, skal krav til dokumentasjon og selvdeklareringer være utformet på en slik måte at opplysningene som gis, kan kontrolleres i rimelig grad. Videre skal kontrollen, så langt det er mulig, utføres før stønaden godkjennes for utbetaling. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

4.2.3 Krav til etterkontroll

Økonomibestemmelsene punkt 2.5.5 krever at ledelsen i Nav skal etablere rutiner for etterkontroll. Etterkontrollen kan baseres på stikkprøver og skal sammen med transaksjonskontrollene være tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Nav skal gjøre en avveining mot kostnadene ved kontrollene. Vi legger til grunn at etterkontrollene gjennomføres etter at utbetalingen er foretatt, og at alle kontrollaktiviteter skal dokumenteres.

5 Metoder

5.1 Valg av metode

For å oppnå betryggende sikkerhet for konklusjonene våre har vi innhentet revisjonsbevis fra ulike kilder og brukt flere metoder. Revisjonsbevisene er innhentet og sikret på en slik måte at de er etterprøvbare. Vi har brukt følgende metoder for å svare på problemstillingene i undersøkelsen:

- intervju
- dokumentanalyse
- test av kontroller i Speil
- analyser av data

5.2 Intervju

Vi har intervjuet Nav kontroll, Nav arbeid og ytelser og seksjon for helseytelser i Nav. Dette er enhetene som skal bidra til at Nav forvalter sykepengeutbetalingene i henhold til regelverket. Intervjuene ble gjennomført mellom november 2025 og januar 2026, og alle referatene er

verifisert av Nav. Hensikten med intervjuene har vært å få dokumentert hvordan Nav forvalter utbetaling av sykepenger.

I intervjuet med Nav kontroll deltok fagansvarlig i styringsenheten og en saksbehandler. Nav kontroll jobber for å forebygge og avdekke feilutbetalinger av ytelser, og er en del av ytelseslinjen.

I intervjuet med Nav arbeid og ytelser deltok lederen for fagavdelingen og lederen for sykepenger, begge fra styringsenheten. I tillegg deltok tre saksbehandlere fra styringsenheten. Nav arbeid og ytelser er ansvarlig for den daglige behandlingen av sykepengesøknader, og er organisert i ytelseslinjen.

I intervjuet med seksjon for helseytelser deltok fagdirektøren for helseytelser og sju medarbeidere fra utviklingsteam fra ytelsesavdelingen og teknologiavdelingen. Seksjon for helseytelser er en del av ytelsesavdelingen i Nav.

Tabell 1 Temaer for intervjuer med Nav

Avdeling	Problemstilling	Tema
Nav kontroll	Problemstilling 3	Konsekvens for sykepengegrunnlaget ved endring i a-melding eller inntektsmelding etter vedtak om sykepenger
	Problemstilling 4	Kvalitetsundersøkelser/etterkontroller på sykepengeområdet
Nav arbeid og ytelser	Problemstilling 2	Gjennomføring og dokumentasjon av manuell saksbehandling og stikkprøvekontroller i Speil
		Gjennomføring og dokumentasjon av to-trinns-kontroll
	Problemstilling 3	Konsekvens for sykepengegrunnlaget ved endring i a-melding eller inntektsmelding etter vedtak om sykepenger
	Problemstilling 4	Kvalitetsundersøkelser/etterkontroller på sykepengeområdet
Seksjon for helseytelser	Problemstilling 1	Regelverk og automatisering av saksbehandlingen
		Stikkprøvekontroll av den automatiske saksbehandlingen i Speil
	Problemstilling 2	Risikomodulen i Speil

	Manuell saksbehandling
Problemstilling 3	Inntektsmeldinger
	Endringer i a-melding
	Revurderingssaker
Problemstilling 4	Analyser og kontroller
	Datakvalitet

Kilde: Riksrevisjonen.

Vi har også hatt et møte med teknologiavdelingen i Nav, nærmere bestemt data og informasjonsforvaltning for å avklare muligheten for å innhente inntektsdata fra a-ordningen. Referatet fra møtet er verifisert av Nav.

5.3 Dokumentanalyser

For å besvare de fire problemstillingene har vi vurdert Navs rutiner og andre relevante dokumenter som beskriver saksbehandlingen av sykepenger, både generelt og i Speil. Vi har gjennomgått følgende dokumenter:

- Speilhåndboka
- Beskrivelse av beslutteroppgaver
- Behandle Risk saker
- Økosystem feilutbetalinger – Anbefaling om prioritert innsats på etterkontroller

5.4 Test av kontroller i Speil

For å svare på problemstilling 1 har vi testet Navs kontroller for å sikre at den automatiske saksbehandlingen i Speil følger dagens regelverk. Kontrollene skal verifisere at mottakeren har rett til sykepenger, og at sykepengegrunnlaget og rettighetsperioden er riktig fastsatt. Vi testet Speils automatiske kontroller, basert på relevante paragrafer i folketrygdloven. Dette gjorde vi i samarbeid med finansiell revisjon i Riksrevisjonen, seksjon for helseytelser og teknologiavdelingen i Nav.

Vi sendte testene til Nav før gjennomføringen, og testene ble utført i løpet av tre møter. Nav brukte en testversjon av Speil. Resultatene er dokumentert med skjermbilder og samlet i et felles dokument som revisjonsbevis. Før hvert møte bekreftet vi at testversjonen og den versjonen som er i bruk var identiske.

5.5 Analyser av data

For å svare på problemstilling 1 og 2 har vi hentet inn data fra Speil og risikomodulen, samt inntektsinformasjon fra henholdsvis inntektsmeldingen og a-meldingen. Før vi hentet inn

dataene, hadde vi møter med Nav for å for å sikre at vi fikk de dataene vi trengte. Dataene ble overført til oss via dataoverføringsløsningen Datalast. Vi har brukt analyseverktøyene RStudio, IDEA og Excel til å bearbeide og analysere dataene.

For å beskytte personvernet har vi begrenset mengden personopplysninger som Nav har sendt oss for problemstilling 1 og 2. Vi beskriver i detalj hvordan vi har minimert datamengden framgår i punkt 5.5.1 og 5.5.2.

5.5.1 Problemstilling 1

Analyse av sykepengeutbetalinger med tilhørende inntektsmelding og a-melding.

For å fastsette et utvalg som grunnlag for å bestille data til analyse har vi tatt utgangpunkt i datasett fra Brønnøysundregistrene over alle registrerte virksomheter i Norge (hovedenheter og underenheter) per 5. januar 2026.[14] Vi har hentet inn data fra Speil, inntektsmeldingen og a-meldingen hos Nav.

Vi har begrenset databestillingen fra Nav til ansatte i private virksomheter. Private virksomheter ble valgt fordi de har større variasjon i størrelse og type lønnssystemer, og fordi de oftere opplever nærståendeproblematikk og direkte utbetaling av sykepenger til arbeidstaker. Vi filtrerte slik at datasettet inneholdt bare private virksomheter basert på følgende eierskapsformer:

- aksjeselskap
- ansvarlige selskaper med delt ansvar
- ansvarlige selskaper med solidarisk ansvar
- norske utenlandske foretak
- selskaper med begrenset ansvar

Filen med datasettet inneholdt totalt 500 753 organisasjonsnumre. Vi sendte den til Nav for at de skulle vaske den mot data om utbetalinger til mottakere av sykepenger i perioden 1. juni til 1. desember 2025. Utvalget av mottakere var begrenset til personer som hadde en arbeidsgiver, og som hadde første fraværsdag grunnet arbeidsuførhet (skjæringstidspunkt) i perioden 1. juni til 1. desember 2025.

Nav sendte oss to filer tilbake. Den første viser sykepengeutbetalinger fra Speil, med 328 918 utbetalinger fordelt på 99 307 fødselsnumre. Den andre filen inneholder 132 687 inntektsmeldinger fra arbeidsgivere for de samme personene. Begge filene inneholder informasjon om fødselsnummer, arbeidsgiverens organisasjonsnummer og skjæringstidspunkt, slik at vi kunne koble dataene sammen.

Nav har også gitt oss tilgang til historiske inntektsdata fra a-meldingen for de samme fødselsnumrene. Denne filen inneholder alle relevante inntekter for å beregne

[14] Brønnøysundregistrene. (2026, 5 januar). *Data om virksomheter.*

sykepengegrunnlaget fra og med juni 2024 til og med desember 2025. Filen inkluderer alle innrapporterte inntekter, også endringer og slettinger, for de 99 307 personene.

For å besvare problemstilling 1 har vi analysert data om sykepengeutbetalinger fra Speil, mottatte inntektsmeldinger og inntekt rapportert i a-meldingen.

Analyse av førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlaget

For å besvare problemstilling 1 har vi gjennomført analyser av om sykepengegrunnlaget i Speil ved førstegangsfastsettelse stemmer overens med mottatt inntektsmelding og innrapportert inntekt i a-meldingen.

Analysen omfatter personer med skjæringstidspunkt i perioden 1. juni til 1. desember 2025. Vi har sammenstilt oversikt over historiske inntekter rapportert i a-meldingen i perioden 1. juni 2024 til 31. desember 2025 med beregnet sykepengegrunnlag fra filen med utbetalinger samt inntekt fra arbeidsgiver fra filen med inntektsmeldinger. Etter å ha sammenstilt filene har vi gjort analysen med utgangspunkt i 96 792 vedtak med fastsettelse av sykepengegrunnlag.

Analysen bygger på følgende forutsetninger:

- Sykepengesakene behandles automatisk i Speil.
- Analysen omfatter kun førstegangsbehandling av saken.
- Arbeidsgiveren har sendt inntektsmelding via Altinn.

Etter dette gjenstår 14 745 vedtak.

I analysen har vi valgt å se nærmere på saker der arbeidsgiverens inntektsmelding stemmer overens med Navs beregning av sykepengegrunnlaget, men der det er uoverensstemmelse mellom dette og inntekten som er rapportert i a-meldingen. Dette betyr at arbeidsgiven har oppgitt forskjellig lønn i inntektsmeldingen og a-meldingen. Da sitter vi igjen med 8 299 vedtak med første gangs fastsettelse av sykepengegrunnlag.

Vi har valgt ut 30 tilfeldige sykepengesaker i uttrekket for å kontrollere om førstegangsfastsettelsen av sykepengegrunnlaget er korrekt.

Analyse av om Speil tar ut de riktige sakene til manuell saksbehandling

For å kontrollere om Speil tar ut de riktige sakene til manuell skjønnsfastsettelse av sykepengegrunnlag har vi analysert førstgangsbehandlede automatiske vedtak som Speil har fattet. Analysen er basert på de 96 792 automatisk behandlede vedtakene som er nevnt tidligere, og vi har brukt de samme forutsetningene som tidligere beskrevet:

- førstegangsbehandling av vedtaket
- automatisk behandling av vedtaket
- inntektsmeldinger der arbeidsgiveren selv fyller ut inntekten

Etter disse forutsetningene er det 14 745 vedtak igjen. I analysen har vi sammenlignet månedslønnen fra a-meldingen med månedslønnen fra inntektsmeldingen, begge regnet om til årsinntekt. Deretter har vi sammenlignet disse årsinntektene med inntekten som er rapportert i a-meldingen for de siste tolv månedene.

Vi har tatt ut 30 tilfeldige vedtak for å kontrollere om Speil identifiserer de sakene der sykepengegrunnlaget må fastsettes ved skjønn, jf. folketrygdloven § 8-30.

5.5.2 Problemstilling 2

Analyse av varsler fra Speil og risikomodulen

I denne problemstillingen har vi kontrollert om Nav saksbehandler varslene fra Speil og risikomodulen, og hvordan dette er dokumentert. For å minimere mengden data som Nav skulle oversende, definerte vi to tilfeldige 15-dagersperioder i løpet av 2025: fra 1. mars til 15. mars og fra 1. september til 15. september.

Dataene fra Speil og risikomodulen inneholder blant annet informasjon om:

- sykmeldtes fødselsnummer
- saksbehandler
- dokumentasjon på saksbehandlers kontroll og vurdering av saken i Speil
- saksbehandlers notat til beslutter
- dokumentasjon på beslutters kontroll og vurdering av saken i Speil

Filen med oversikt over manuelle saker fra Speil inneholder totalt 35 606 varsler fra de to periodene, fordelt på 19 415 unike fødselsnumre. Vi har fjernet 8 158 varsler som kun inneholder varsel om åpen oppgave i Gosys. Disse varslene kan også gjelde tidligere sykmeldingsperioder som ikke er vesentlige for vedtak om sykepenger i 2025. Det er da 27 448 varsler igjen, og disse har vi delt inn i to grupper:

- de som er godkjent av saksbehandler uten endring i vedtak (16 804 varsler)
- de hvor saksbehandler har endret vedtaket, og hvor vedtaket deretter er sendt til en beslutter for godkjenning (10 644 varsler)

For å kontrollere om saksbehandleren har dokumentert sine vurderinger av varslene, har vi bedt Nav om å bekrefte at det finnes dokumentasjon for 20 varsler.

Nav har i forbindelse med verifiseringen gitt tilbakemelding om at uttrekket de sendte oss inneholdt enkelte feil i koden som gjorde uttrekket. Denne feilen har ført til at enkelte notater fra september 2025 ikke kom med i uttrekket. I sykepengesaker fra mars 2025 opplyser Nav at en endring i hvordan systemet kobler overstyringer og to-trinnsvurderinger har gjort det mer krevende å koble vedtak og overstyring i uttrekket.

For å sikre at analysen er korrekt, har vi kontrollert ytterligere 20 tilfeldige varsler i Speil, i saker som ikke har vært gjennom en to-trinnskontroll.

6 Funn

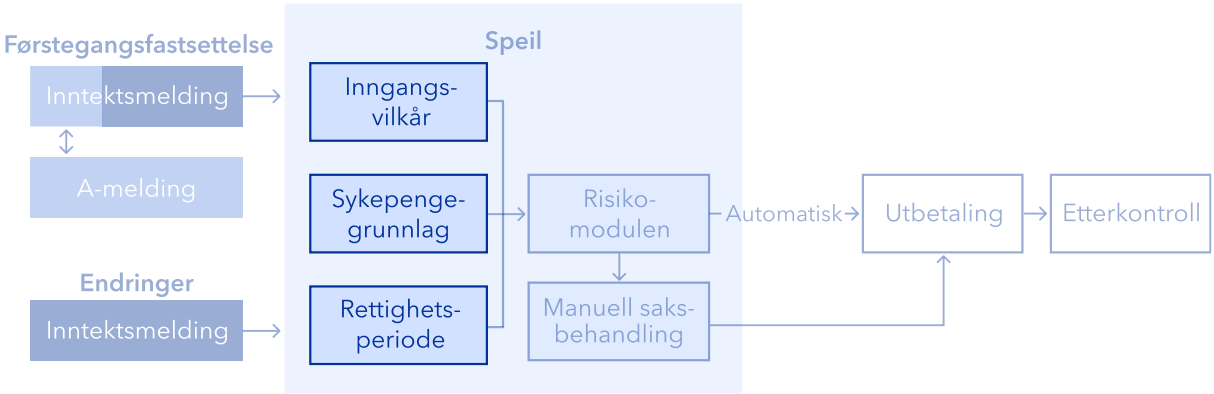
6.1 I 2025 sikret ikke Nav at de tok utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen ved førstegangsfastsettelse av sykepenger

Hovedfunn

- Nav har etablert automatiske kontroller i Speil som skal ivareta hovedvilkårene for rett til sykepenger.
- Nav tok ikke utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen i 67 prosent av førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlaget i 2025.

  Arbeids- og inkluderingsdepartementet opplyser at Nav nå kontrollerer alle inntektsopplysningene mot a-meldingen.

Figur 2 Beskrivelse av prosess for sykepenger – inngangsvilkår, sykepengegrunnlag og rettighetsperiode

Kilde: Riksrevisjonen.

6.1.1 Nav har etablert automatiske kontroller i Speil som skal ivareta hovedvilkårene for rett til sykepenger

Nav skal forvalte folketrygdloven og sikre at den enkelte mottar rett ytelse.[15] For å få rett til sykepenger må en sykmeldt arbeidstaker oppfylle inngangsvilkårene for ytelsen.[16]

Størrelsen på sykepengene beregnes ut fra et fastsatt sykepengegrunnlag, og kan per år ikke overstige seks ganger grunnbeløpet.[17] Sykepengegrunnlaget skal fastsettes ut fra aktuell månedsinntekt rapportert i a-ordningen, omregnet til årsinntekt.[18] Dersom årsinntekten avviker

[15] Nav-loven (2006) § 4.
[16] Folketrygdloven (1997) § 8-2, § 8-3 og § 8-13.
[17] Folketrygdloven (1997) § 8-10, første og annet ledd.
[18] Folketrygdloven (1997) § 8-30 første ledd, jf. §§ 8-28 og 8-29.

mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn.[19]

Det finnes flere krav som gjelder rettighetsperioden, altså hvor lenge en sykmeldt har rett til sykepenger.[20]

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av stønad skal Nav ha etablert systemer, rutiner og tiltak som blant annet skal forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler, jf. økonomibestemmelsene punkt 2.4 om internkontroll.[21]

Formålet med saksbehandlingssystemet Speil er høy automatiseringsgrad i saksbehandlingen. Nav har etablert et sett med kontroller av inngangsvilkår, sykepengegrunnlag og

> **Speil.** Et nytt saksbehandlingssystem for sykepenger, der saksbehandlingen er hel- eller delautomatisk. En sentral målsetning med Speil er automatisering av saksbehandlingen, slik at de fleste sykepengesøknadene ikke skal vurderes av en saksbehandler.

For å kontrollere at Nav har etablert kontroller i Speil som sikrer etterlevelse av regelverket for sykepenger, har vi testet Speils kontroller for inngangsvilkår, sykepengegrunnlag og rettighetsperiode. Vi gjennomførte testene i samarbeid med Nav i deres testmiljø.

Speil kontrollerer at inngangsvilkårene er oppfylt

Vi har testet Speils kontroller av inngangsvilkår, slik de er regulert i folketrygdloven. Testresultatene viser at Nav har etablert kontroller i Speil for å verifisere at inngangsvilkårene er oppfylt, for de lovhjemlene som er kontrollert. Resultatet vises i tabell 2.

Tabell 2 Resultater fra test av Speils kontroller av inngangsvilkår

Test av inngangsvilkår	Resultat
Kontroller at Speil ikke utbetaler sykepenger til en person som har søkt om sykepenger, men som ikke har vært i arbeid i minst fire uker umiddelbart før hen ble arbeidsufør (§ 8-2, første ledd).	Ingen avvik
Kontroller at Speil ikke utbetaler sykepenger til en person mellom 67 og 70 år som har inntektsgrunnlag under 2G (§ 8-3, første ledd).	Ingen avvik
Kontroller at Speil ikke utbetaler sykepenger til en person som er fylt 70 år (§ 8-3, første ledd).	Ingen avvik
Kontroller at Speil utbetaler sykepenger kun når inntektsgrunnlaget for sykepenger utgjør minst 50 prosent av grunnbeløpet (§ 8-3, annet ledd).	Ingen avvik
Kontroller at Speil avviser en person med sykmeldingsgrad under 20 (§ 8-13, første ledd).	Ingen avvik

Kilde: Riksrevisjonens test av Speils kontroll av inngangsvilkår.

[19] Folketrygdloven (1997) § 8-30, første og annet ledd.
[20] Folketrygdloven (1997) § 8-12.
[21] Økonomibestemmelsene punkt 7.3.9.1.

Det tekniske oppsettet i Navs testmiljø begrenset vår test av Speils fastsettelse av sykepengegrunnlaget

Vi ønsket å teste Speils kontroller av sykepengegrunnlaget. Blant annet ville vi teste integrasjonen mellom opplysninger fra a-meldingen og inntektsmeldingen. Det tekniske oppsettet i Navs testmiljø begrenset testingen av funksjonalitet hvor Speil er avhengig av data fra eksterne kilder, for eksempel data fra a-meldingen. Det samme gjaldt når Speil var avhengig av data om dagpengeutbetalinger og medlemskap i folketrygden fra Utlendingsdirektoratet. Vi fikk dermed ikke testet beregning av sykepengegrunnlaget når Speil tar utgangspunkt i data fra eksterne kilder.

Speil kontrollerer at rettighetsperioden er riktig fastsatt

Vi har testet Speils kontroller av rettighetsperiode, slik det er regulert i folketrygdloven. Testresultatene viser at Nav har etablert kontroller i Speil for å verifisere at inngangsvilkårene er oppfylt for de lovhjemlene som er kontrollert. Resultatet vises i tabell 3.

Tabell 3 Resultater fra test av Speils kontroll av rettighetsperiode

Test av rettighetsperiode	Resultat
Kontroller at Speil ikke utbetaler sykepenger dersom en person har mottatt sykepenger fra folketrygden i 248 dager i løpet av de siste tre årene (§ 8-12, første ledd).	Ingen avvik
Kontroller at Speil ikke utbetaler sykepenger utover 60 dager for en person mellom 67 og 70 år (§ 8-3, første ledd).	Ingen avvik

Kilde: Riksrevisjonen test av systemkontroller i Speil.

Nav gjennomfører stikkprøver for å vurdere kvaliteten av de automatiske kontrollene i Speil

Nav gjennomfører manuelle stikkprøvekontroller for å kvalitetssikre den automatiske saksbehandlingen i Speil og sikre samsvar med gjeldende regelverk. Kontrollene brukes også til å identifisere feil som kan oppstå etter systemendringer. Hvis det blir oppdaget feil kan dette påvirke utfallet av mange sykepengesaker og endre risikobildet.[22] Nav opplyser at de per nå ikke har avdekket feil gjennom disse kontrollene.[23]

6.1.2 Nav tok ikke utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen i 67 prosent av førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlaget i 2025

Nav skal fastsette sykepengegrunnlaget basert på aktuell månedsinntekt, som deretter omregnes til årsinntekt.[24] Den aktuelle månedsinntekten beregnes som gjennomsnittet av arbeidsinntekten i de tre siste kalendermånedene før arbeidsuførheten inntraff.[25] Når Nav

[22] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[23] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[24] Folketrygdloven (1997) § 8-30 første ledd, jf. §§ 8-28 og 8-29.
[25] Folketrygdloven (1997) § 8-28 annet ledd.

vurderer hvilke inntekter som inngår i den aktuelle månedsinntekten, skal de ta utgangspunkt i arbeidsinntekt som rapporteres til a-ordningen.[26]

Dersom årsinntekten basert på tre måneders a-melding før skjæringstidspunktet avviker mer enn 25 prosent fra rapportert inntekt til a-ordningen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten, skal sykepengegrunnlaget fastsettes ved skjønn. Skjønnet skal baseres på den årsinntekten som kan dokumenteres da arbeidsuførheten inntraff.[27]

A-ordningen er en samordnet digital løsning der arbeidsgivere rapporterer opplysninger om inntekt eller andre ytelser og ansatte til Nav, Skatteetaten og Statistisk sentralbyrå. Skatteetaten forvalter ordningen på vegne av de andre etatene.

Arbeidsgivere rapporterer hver måned inntektsdata til Skatteetaten via a-ordningen. Arbeidsgivere og opplysningspliktige eier dataene i a-meldingen og kan endre disse fortløpende.[28] Nav bruker inntektsopplysningene som grunnlag for flere ytelser. For å få tilgang til opplysningene fra Skatteetaten, har Nav etablert et system for å motta inntektsdata fra a-meldingen.[29]

Nav opplyser at a-meldingen ikke inneholder alle opplysningene de trenger for å behandle søknader om sykepenger. Nav innhenter derfor tilleggsinformasjon fra arbeidsgiverne gjennom en inntektsmelding. Denne inneholder for eksempel informasjon om første fraværsdag, arbeidsgiverperioden, endringer i lønn og lovlig fravær uten lønn i beregningsperioden.[30]

Arbeidsgiveren får beskjed om å levere inntektsmeldingen enten gjennom løsningen for arbeidsgivere på nav.no som ble publisert september 2024 eller via Altinn.[31]

Når arbeidsgiveren åpner skjemaet for inntektsmelding på nav.no, hentes inntektsopplysninger automatisk fra a-meldingen. Arbeidsgiveren må deretter godkjenne eller eventuelt korrigere informasjonen før hen sender inn inntektsmeldingen.[32] Nav opplyser at omtrent 33 prosent av inntektsmeldingene sendes inn via denne løsningen på nav.no.[33]

Fram til juni 2026 sendte arbeidsgiverne de resterende 67 prosentene av inntektsmeldingene inn via Altinn. Dette er en eldre løsning som ikke tar utgangspunkt i arbeidsinntekten som rapporteres i a-meldingen.[34] Ved førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlag tok Nav dermed ikke utgangspunkt i arbeidsinntekt som ble rapportert til a-meldingen slik folketrygdloven krever. Nav fanget da ikke opp tilfeller der det kan ha vært rapportert andre inntektsopplysninger i a-meldingen.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet opplyser at det fra 15. juni 2026 ikke er mulig å sende inntektsmelding fra Altinn. Alle arbeidsgivere må sende inntektsmelding på nav.no eller via eget

[26] Folketrygdloven (1997) § 8-29 første ledd.
[27] Folketrygdloven (1997) § 8-30.
[28] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
[29] Verifisert referat fra intervju med teknologiavdelingen i Nav – data og informasjonsforvaltning 7. desember 2025.
[30] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[31] Nav. (2026, 13. januar). *Inntektsmelding*.
[32] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[33] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[34] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

lønns- og personalsystem som benytter Nav sitt API.[35] Nav presiserer at når arbeidsgiver sender inntektsmelding fra eget lønn- og personalsystem via Navs API så er det et krav om at inntekten arbeidsgiver oppgir skal tilsvare beløpet som er rapportert til a-ordningen for den gitte beregningsperioden. Innsendt beløp kontrolleres opp mot beløpet Nav henter fra a-meldingen.[36]

Avvik mellom inntektsdata i a-meldingen og inntektsmeldingen

Vi har sammenstilt og analysert data fra inntektsmeldingene og a-meldingene for perioden 1. juni til 1. desember 2025. Av et utvalg på 14 745 sykepengesaker, er det 8 299 avvik mellom inntekt rapportert i inntektsmeldingen og arbeidsinntekt rapportert i a-meldingen. Det betyr at i 56 prosent av utvalget var det avvik som kan føre til for høy eller for lav sykepengeutbetaling.

Av de 8 299 avvikene har vi valgt ut 30 tilfeldige sykepengesaker for å kvalitetssikre resultatet fra analysen. Resultatet viser at det i 28 av de 30 sykepengesakene var avvik mellom inntektsopplysningene fra arbeidsgiver i a-meldingen og inntektsmeldingen.

Revisjonen viser at det er avvik mellom rapporterte inntektsopplysninger fra arbeidsgiver i a-meldingen og inntektsmeldingen. Siden Nav beregner sykepengegrunnlag med utgangspunkt i inntektsmeldingen er det risiko for at Nav utbetaler sykepenger på feil inntektsgrunnlag. Resultatet av de 30 sykepengesakene som er omtalt over underbygger dette. Konsekvensen blir at sykepenger kan utbetales på et grunnlag som ikke er i tråd med folketrygdloven.

Faktaboks 1 Eksempel på konsekvens av avvik mellom inntektsmelding og a-melding

På skjæringstidspunktet i juli 2025 får den sykmeldte beregnet et sykepengegrunnlag på 563 544 kroner. Det tilsvarer en månedsinntekt på 46 962 kroner. Sykepengegrunnlaget er basert på opplysninger fra arbeidsgiver i inntektsmeldingen. Samtidig er gjennomsnittet av lønnen for de tre siste månedene før skjæringstidspunktet innrapportert av arbeidsgiveren via a-meldingen 35 374 kroner. Det er dermed et avvik i månedsinntekt på 11 588 kroner mellom inntektsmeldingen og a-meldingen. Det betyr at Nav kan ha betalt ut for mye sykepenger fordi de har benyttet inntektsmeldingen som beregningsgrunnlag, og ikke opplysningene fra a-meldingen.

Kilde: Nav.

Skjæringstidspunktet. Første fraværsdag grunnet arbeidsuførhet er utgangspunktet når sykepengegrunnlaget skal fastsettes. Dette kalles for skjæringstidspunktet. Det er inntekter før skjæringstidspunktet som har betydning ved fastsettelsen av sykepengegrunnlaget.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet påpeker at avvik mellom inntekt rapportert i inntektsmeldingen og arbeidsinntekt rapportert i a-meldingen kan skyldes at arbeidstaker i beregningsperioden har fått varig lønnsendring, lovlig fravær med lønn (som ferie eller

[35] Svar fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på Riksrevisjonen brev om utkast til revisjonsrapport, datert 25. juni 2026.
[36] Svar på oppfølgingsepost fra Nav 24. august 2026.

permisjon) eller endring i stillingsprosent. Det vil i disse tilfellene være riktig at det beregnede sykepengegrunnlaget avviker fra gjennomsnittlig arbeidsinntekt i a-ordningen de tre siste kalendermånedene.[37]

Avvik som overstiger 25 prosent, fører ikke til skjønnsmessig fastsettelse i samsvar med regelverket

Når Nav fastsetter sykepengegrunnlaget skal de kontrollere om tre måneders a-melding regnet om til årsinntekt avviker mer enn 25 prosent fra tolv måneders a-melding. Er avviket over 25 prosent skal en saksbehandler bruke skjønn for å fastsette sykepengegrunnlaget.

Vi har gjennomført en analyse av 30 tilfeldige sykepengesaker av et utvalg på 14 745 saker fra andre halvår i 2025. Disse har blitt behandlet automatisk i Speil med utgangspunkt i rapportert månedsinntekt fra inntektsmeldingen og ikke a-meldingen. Som omtalt ovenfor er det påvist avvik mellom inntektsmelding og a-melding. Nav ville i disse tilfellene ikke identifisere at det kan være rapportert andre inntektsopplysninger i a-meldingen, noe som ville ha ført til at saken skulle vært vurdert av en saksbehandler. Vår analyse viser at hvis Nav hadde tatt utgangspunkt i inntektsopplysningene fra a-meldingen, skulle 50 prosent av de 30 tilfeldige sakene vært skjønnsmessig behandlet.

Revisjonen viser at det fram til juni 2026 var det sykepengesaker som ble behandlet automatisk av Speil som skulle vært manuelt vurdert av en saksbehandler. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har orientert om at fra juni 2026 vil fastsettelse av sykepengegrunnlaget ta utgangspunkt i inntektsopplysninger fra a-meldingen. Dette vil medføre at avvik over 25 prosent går til skjønnsmessig fastsettelse i samsvar med regelverket.

Faktaboks 2 Eksempel på automatisk beregnet sykepengegrunnlag som burde vært fastsatt ved skjønn

Inntektsmeldingen innrapportert fra arbeidsgiveren til Nav, som ikke har tatt utgangspunkt inntekt rapportert i a-meldingen, viser en månedsinntekt på 29 702 kroner. Navs beregning av avviket mellom månedsinntekt og rapportert inntekt til a-meldingen de siste tolv kalendermånedene før arbeidsuførheten, gir et avvik på 5 prosent. Siden beregnet avvik er under 25 prosent blir sykepengegrunnlaget automatisk beregnet av Speil. Gjennomsnittet av de tre siste månedene før skjæringstidspunktet som arbeidsgiveren har rapportert i a-meldingen viser en inntekt på 36 715 kroner. En beregning basert på inntekt rapportert i a-meldingen viser derimot et avvik på 31 prosent. Sykepengesaken skulle derfor etter folketrygdloven vært skjønnsmessig vurdert.

Kilde: Nav.

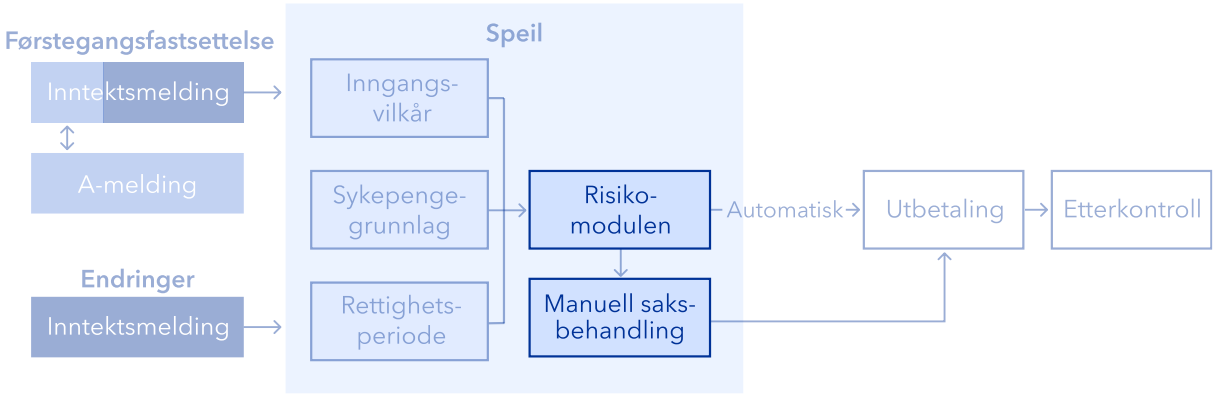
[37] Svar fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på Riksrevisjonen brev om utkast til revisjonsrapport, datert 25. juni 2026.

6.2 Varslene fra Speil og risikomodulen er saksbehandlet uten at vurderingene er etterprøvbare

Hovedfunn

- Nav har etablert rutiner for saksbehandling av varsler fra Speil og risikomodulen.
- Nav kan ikke dokumentere at varslene fra Speil og risikomodulen er tilstrekkelig vurdert og etterprøvbare.

Figur 3 Beskrivelse av prosess for sykepenger – risikomodulen og manuell saksbehandling

Kilde: Riksrevisjonen.

6.2.1 Nav har etablert rutiner for saksbehandling av varsler fra Speil og risikomodulen

Nav skal etablere en internkontroll.[38] For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av stønad skal Nav ha etablert systemer, rutiner og tiltak som blant annet skal forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler.[39]

Nav har utarbeidet en håndbok for Speil som beskriver rutiner for saksbehandling av varsler fra Speil og risikomodulen. Ved endringer som følge av et varsel skal saksbehandleren skrive et endringsnotat i Speil med begrunnelse for endringen.[40]

Nav har også utarbeidet en egen rutine for behandling av risikosaker.[41] Rutinen beskriver hvordan saksbehandleren skal vurdere varslene, og presiserer at vurderingen skal notatføres når saken ikke krever ytterligere utredning. Revisjonen viser at Nav har rutiner for behandling av varsler fra Speil og risikomodulen.

[38] Økonomireglementet § 14 og økonomibestemmelsene punkt 2.4.
[39] Økonomibestemmelsene punkt 7.3.9.1.
[40] Nav. (2023, 6. juli). *Speilhåndboka* s. 66.
[41] Nav. (2025, 9. oktober). *Behandle Risk saker.*

6.2.2 Nav kan ikke dokumentere at varslene fra Speil og risikomodulen er tilstrekkelig vurdert og etterprøvbare

Nav har ansvar for å følge opp og kontrollere ytelser og utbetalinger, og for å sikre rett ytelse til den enkelte.[42] Saksbehandlingen skal være skriftlig. Dette er uttrykt eksplisitt i den nye forvaltningsloven som ikke har trådt i kraft.[43]

Nav mottar søknad om sykepenger fra arbeidstaker og inntektsmelding fra arbeidsgiver. Speil vurderer deretter om de lovbestemte kravene for å motta sykepenger er oppfylt.

Hovedformålet for risikomodulen er å avdekke saker der som ikke er tilstrekkelig opplyst og dermed bidra til å sikre kvalitet i de opplysningene som brukes i saksbehandlingen.[44]

Hvis saksbehandleren etter å ha vurdert varslene ikke gjør endringer i forslag til vedtak, skal vurderingene notatføres.[45] Hvis saksbehandleren derimot gjør endringer i Speils forslag til vedtak, går saken til to-trinnskontroll, der en beslutter kontrollerer saksbehandlerens begrunnelse i endringsnotatet og godkjenner vedtaket.[46]

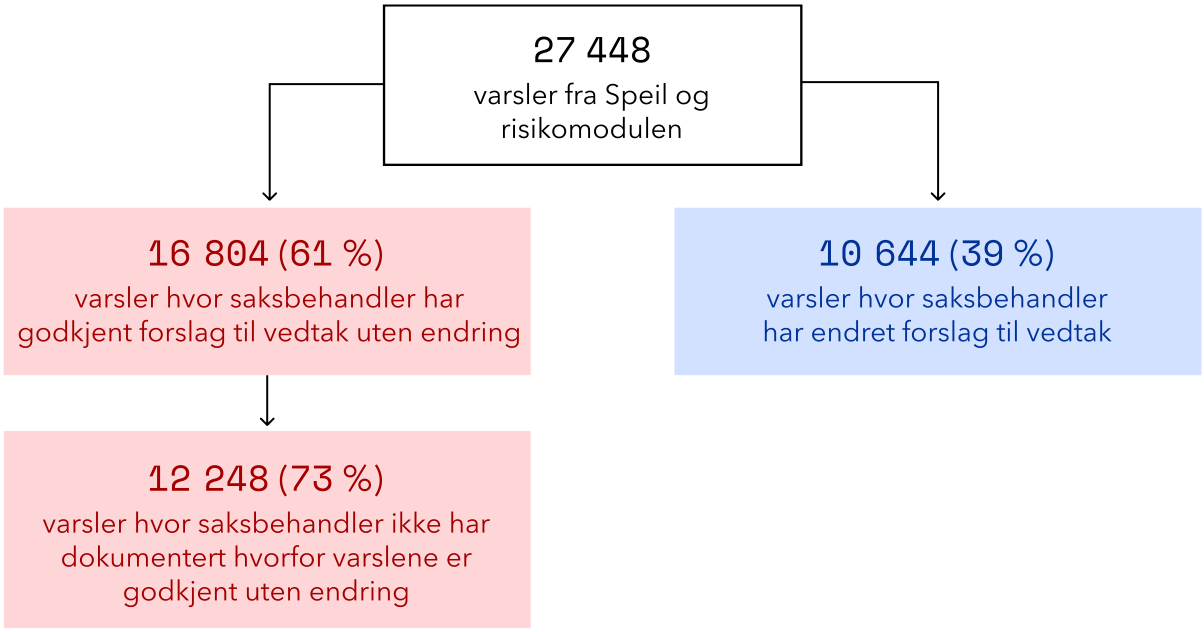
Vurderingene som saksbehandleren gjør i forbindelse med varsler skal dokumenteres i Speil, alternativt i Gosys.[47]

> **Gosys.** Saksbehandlingssystem Nav bruker for å dokumentere og arkivere søknader om blant annet sykepenger med tilhørende vedtak.

Vi har analysert data mottatt fra Nav. Analysene bygger på 27 448 varsler fra Speil og risikomodulen, som beskrevet i metodekapittelet punkt, 5.5.2. Resultatet av analysen er vist i figur 4.

[42] Nav-loven (2006) § 4 annet ledd.
[43] NOU 2019:5 *Ny forvaltningslov* side 176.
[44] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[45] Nav. (2025, 9. oktober). *Behandle Risk saker*.
[46] Nav. (2023, 6. juli). *Speilhåndboka* s. 25.
[47] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

Figur 4 Saksbehandling av varsler fra Speil og risikomodulen

Kilde: Data innhentet fra Nav, bearbeidet av Riksrevisjonen.

Vurderingene av varsler som ikke fører til endringer i vedtak, er ikke tilstrekkelig etterprøvbare

I rutinen som Nav har etablert for behandling av saker fra risikomodulen, står det at saksbehandleren skal ta stilling til de faresignalene som er avdekket. Dersom saksbehandleren vurderer det slik at det ikke er behov for å utrede den aktuelle saken nærmere skal vurderingen notatføres.[48]

I intervju har Nav arbeid og ytelser opplyst at hvis varsler ikke fører til endringer, skal saksbehandleren bruke notatfeltet på saken i Speil til å dokumentere hva som er kontrollert, og deretter godkjenne saken.[49] Seksjon for helseytelser sier imidlertid at saksbehandleren etter å ha vurdert varslene, som et minimum må gå inn og krysse ut varslene i Speil. De uttaler videre at dette er tilstrekkelig i de tilfeller saksbehandleren vurderer det slik at det ikke er nødvendig å innhente mer dokumentasjon.[50]

Risikomodulen analyserer en sykepengesak basert på risikomomenter, for å sikre at den blir tilstrekkelig utredet før den behandles automatisk eller manuelt. Mottatte data viser at alle varslene behandles av en saksbehandler, og hvilken saksbehandler som har håndtert varslene lagres i Speil. Vår analyse av dataene mottatt fra Nav viser at saksbehandlerne i 16 804 av de 27 448 varslene som har gått til manuell behandling, ikke har endret Speils forslag til vedtak.

Videre viser analysen at i 73 prosent av de 16 804 varslene har saksbehandlerne ikke notatført hvorfor varslene er godkjent uten endring av vedtak. Ifølge Nav skal saksbehandleren bruke

[48] Nav. (2025, 9. oktober). *Behandle Risk saker*.
[49] Verifisert referat fra intervju med Nav arbeid og ytelser 24. november 2025.
[50] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

notatfeltet i Speil til å dokumentere hva som er kontrollert, hvis varsler ikke fører til endring av vedtak.[51]

Vi sendte Nav 10 saker med varsler der det manglet notat fra saksbehandler før godkjenning, og ba om en forklaring. Nav oppga flere årsaker til manglende notatføring. Som beskrevet i metodekapittelet, punkt 5.5.2, hadde Nav utfordringer med å sende oss fullstendige data for utvalgsperiodene.

For å få et bedre grunnlag til å finne ut om Nav dokumenterer vurderingene når varsler blir godkjent uten endring, har vi gått gjennom ytterligere 20 tilfeldige varsler. Av de totalt 30 varslene som vi har gjennomgått, er det 19 varsler som mangler dokumentasjon av saksbehandlers vurderinger i Speil eller Gosys. Det utgjør 63 prosent av varslene.

Revisjonen viser at en stor prosentandel av varslene som gjør at en sak går til manuell behandling, ikke fører til endring av vedtak. Saksbehandlerne notatfører ofte ikke vurderingene sine når varslene fra Speil og risikomodulen ikke fører til endringer. Når saksbehandlerens vurderinger i av saken ikke blir dokumentert, fører det til manglende etterprøvbarhet.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet opplyser at de mener vurderingene blir dokumentert fordi en saksbehandler gjør en aktiv handling ved å hake av for det alternativet saksbehandler har vurdert til å være riktig for alle varslene. Systemet lagrer hvilken saksbehandler som har kontrollert varselet, og departementet mener vurderingen dermed er dokumentert. Departementet opplyser videre at rutinen for notatføring har blitt oppdatert. Det er tydeliggjort at det er opp til saksbehandler å vurdere når det er nødvendig å skrive notat. Departementet trekker også fram at Arbeids- og velferdsdirektoratet fortsatt videreutvikler og forbedrer risikomodulen for sykepenger.[52]

Varsler som har ført til at saksbehandleren har endret forslag til vedtak, er tilstrekkelig dokumentert

Nav opplyser at alle vurderinger som saksbehandleren som følge av varsler gjør i en sak, skal dokumenteres i Speil.[53]

Vår analyse av dataene mottatt fra Nav viser at saksbehandlerne i 10 644 av 27 448 varsler som har gått til manuell behandling har endret Speils forslag til vedtak. Videre viser analysen at i 13 prosent av de 10 644 varslene har saksbehandlerne ikke notatført hvilke vurderinger de la til grunn for å endre forslaget til vedtak fra Speil.

Vi sendte Nav 10 varsler der saksbehandlerens vurdering ikke var dokumentert i notat før saken ble sendt videre til godkjenning. Nav ga tilbakemelding om at det finnes dokumentasjon på saksbehandlerens vurderinger av varsler i disse sakene. Årsaken til at vurderingene i notatfeltet ikke framkom i våre data skyldes kvaliteten på uttrekket av data, noe vi har forklart i

[51] Nav. (2025, 9. oktober). *Behandle Risk saker*.
[52] Svar fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på Riksrevisjonen brev om utkast til revisjonsrapport, datert 25. juni 2026.
[53] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

metodekapitlet 5.5.2. Vi har etterprøvd Navs forklaringer og kommet til at vurderingene er tilfredsstillende dokumentert.

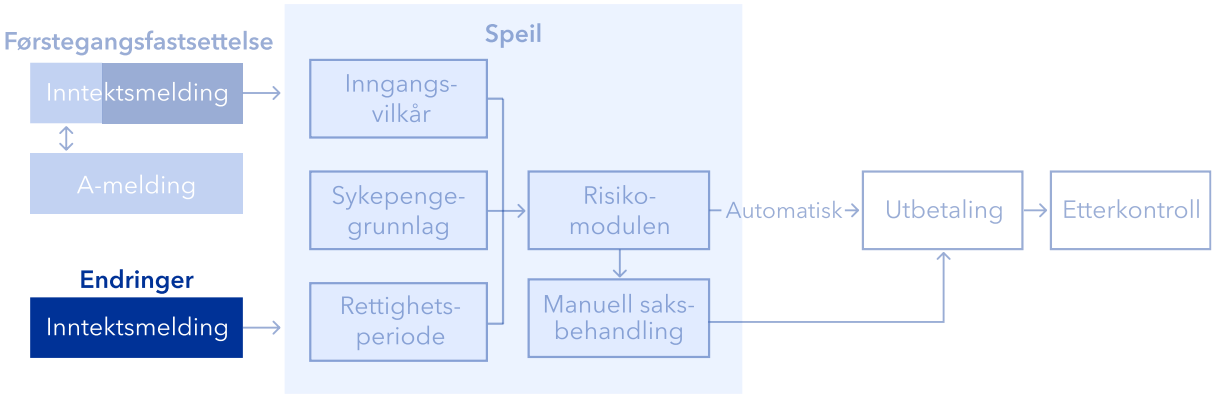
Revisjonen viser at Nav kan dokumentere at varslene fra Speil og risikomodulen er vurdert, i sakene der et varsel har ført til endring i Speils opprinnelige forslag til vedtak.

6.3 Nav fanger ikke opp korrigeringer arbeidsgiver gjør i a-meldingen etter at sykepengene har blitt fastsatt første gang

Hovedfunn

- Nav tar ikke hensyn til endringer i inntektsopplysninger i a-meldingen etter førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlaget.

Figur 5 Beskrivelse av prosess for sykepenger – endringer

Kilde: Riksrevisjonen.

Sykepengegrunnlaget skal beregnes etter den gjennomsnittlige månedsinntekten som rapporteres til a-ordningen de siste tre kalendermånedene før skjæringstidspunktet. Hovedregelen gjelder både første gang Nav fastsetter sykepengegrunnlaget, og ved endringer.[54]

Hvis en arbeidsgiver oppdager at inntektsopplysningene som er rapportert i a-meldingen og i inntektsmeldingen er feil, skal arbeidsgiveren endre inntektsopplysningene både i a-meldingen og i inntektsmeldingen.

Det er arbeidsgiverne og de opplysningspliktige som er eiere av opplysningene i a-meldingen og som kan gjøre endringer i disse.[55] Dersom Nav mottar endring av inntektsopplysninger som gjelder inntekt før skjæringstidspunktet, kan sykepengegrunnlaget blir endret. Det opprinnelige sykepengevedtaket kan da bli vurdert på nytt.[56]

[54] Folketrygdloven (1997) § 8-28 annet ledd, § 8-29 første ledd og § 8-30 første ledd.
[55] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
[56] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

Speil har ikke funksjonalitet til automatisk å innhente endringer av inntektsopplysninger som arbeidsgiveren rapporterer til a-meldingen. Nav mottar ingen informasjon dersom arbeidsgiveren endrer rapporterte inntektsopplysninger i a-ordningen etter førstegangsbehandlingen av en sykepengesak.[57] Mottatte data fra a-meldingen viser at arbeidsgivere sender inn mange oppdaterte a-meldinger.

For å kunne fange opp endringer i inntekt som påvirker det opprinnelige sykepengegrunnlaget, er Nav er avhengig av at arbeidsgiveren sender en ny inntektsmelding.[58] Hvis arbeidsgiveren kun rapporterer endringer av inntektsopplysninger i a-meldingen, vil ikke Speil få disse opplysningene.[59]

Faktaboks 3 Eksempel på endring i a-melding

På skjæringstidspunktet i juni 2025 får den sykmeldte beregnet et sykepengegrunnlag på 579 289 kroner. Sykepengegrunnlaget er basert på de siste tre månedene før skjæringstidspunktet: 60 420 kroner i mai, 30 470 kroner i april og 54 310 kroner i mars. I august 2025 endrer arbeidsgiveren a-meldingen for mars 2025 fra 54 310 kroner til 29 936 kroner. Arbeidsgiveren sender ikke ny inntektsmelding. Dette fører til at Speil ikke får med seg endringen i en måned som inngår i beregningen av sykepengegrunnlaget. Den sykmeldte ville dermed kunne hatt et lavere sykepengegrunnlag og dermed en lavere sykepengeutbetaling dersom Nav hadde fanget opp endringen i a-meldingen.

Kilde: Nav.

Revisjonen viser at dersom en arbeidsgiver ønsker å rette feil i inntektsopplysningene til en arbeidstaker etter at Nav har fastsatt sykepengegrunnlaget, vil Nav kun behandle korrigeringen dersom arbeidsgiveren sender inn en ny inntektsmelding. Hvis arbeidsgiveren kun rapporterer endring av inntektsopplysninger i a-meldingen, vil ikke Speil fange opp denne endringen. Dette bryter med forutsetningene i folketrygdloven. I loven står det at man ved fastsettelse av sykepengegrunnlag skal ta utgangspunkt i arbeidsinntekten som er rapportert i a ordningen.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet opplyser at Nav vurderer at de i større grad enn tidligere, da det meste av saksbehandlingen skjedde i Infotrygd, avdekker faktiske endringer underveis i en sykepengeperiode som kan ha betydning for retten til sykepenger eller størrelsen på videre utbetaling.[60] Nav presiserer imidlertid at de ikke har kontroller knyttet til om rapportert inntekt i beregningsperioden i ettertid blir endret etter at sykepengegrunnlaget er fastsatt.[61]

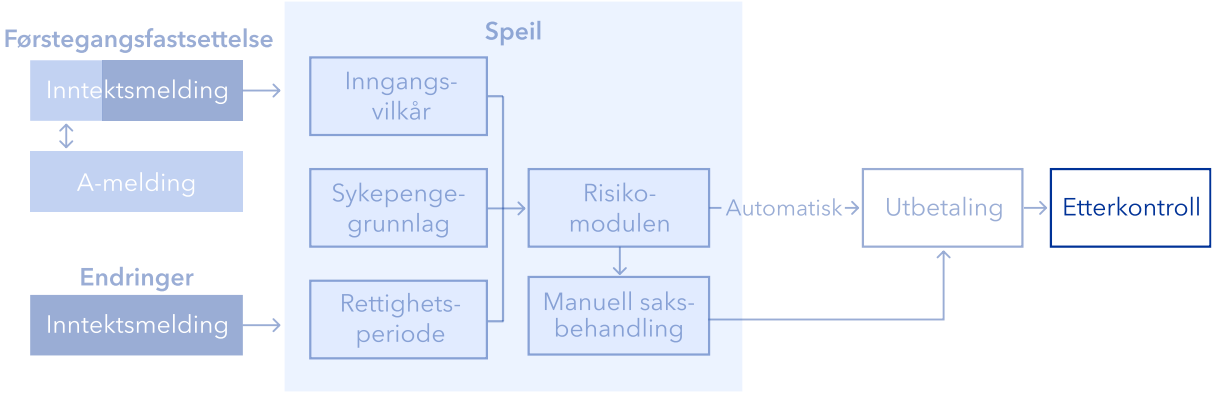
[57] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[58] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025 og verifisert referat fra intervju med Nav arbeid og ytelser 24. november 2025.
[59] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[60] Svar fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på Riksrevisjonen brev om utkast til revisjonsrapport, datert 25. juni 2026.
[61] Svar på oppfølgingsepost fra Nav 24. august 2026.

6.4 Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller av sykepengeutbetalingene i Speil

Hovedfunn

- Nav gjennomfører ingen kontroll av inntekstopplysningene fra a-meldingen som skal brukes i beregningen av sykepengegrunnlaget.
- Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller for å sikre riktig utbetaling av sykepenger.

Figur 6 Beskrivelse av prosess for sykepenger – etterkontroll

Kilde: Riksrevisjonen.

6.4.1 Nav kontrollerer ikke inntektsopplysningene fra a-meldingen som ligger til grunn for sykepengeutbetalingene

Nav skal forvalte folketrygdloven og gjennom det sikre rett ytelse til den enkelte. Nav har ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.[62] Det er krav om at Nav skal etablere en internkontroll.[63]

Arbeidsgivere sender hver måned inn lønnsopplysninger for de ansatte til Skatteetaten gjennom a-meldingen, som er en del av a-ordningen.

Nav kontroll opplyser at da a-ordningen ble innført, tok Nav utgangspunkt i at arbeidsgivernes rapportering i a-meldingen var korrekt. Nav antok derfor at det ikke var lenger behov for å gjennomføre listekontroller og uttrekk for kontroll av sykepenger etter innføringen av a-ordningen. Den senere kunnskapen om manipulering av data i a-ordningen tilsier at slike kontroller kan ha en funksjon også etter at a-ordningen ble innført.[64]

Mandatet til Nav kontroll er blant annet å forebygge og avdekke feilutbetalinger og svindel med ytelser i den statlige delen av Nav.[65] Nav kontroll har vurdert å kontrollere inntekt fra a-

[62] Nav-loven (2006) § 4 annet ledd.
[63] Økonomireglementet § 14 og økonomibestemmelsene punkt 2.4.
[64] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
[65] Møte med Nav kontroll 13. august 2025 – mottatt presentasjon.

meldingen innenfor en definert periode, men dette har ikke blitt gjennomført. Nav kontroll gjennomfører ikke større analyser som kan gi et grunnlag for utvidede kontroller.[66]

Nav kontroll har ikke noen løpende dialog med Skatteetaten om a-ordningen og a-meldingen. Det er kun kontakt mellom Nav kontroll og Skatteetaten i enkeltsaker, for eksempel hvis de oppdager uregelmessigheter i inntektsgrunnlaget.[67]

Nav bekrefter at de ikke har oversikt over kvaliteten på inntektsopplysningene som rapporteres i a-meldingen, og presiserer at ansvaret for kvaliteten er lagt til Skatteetaten.[68]

Revisjonen viser at Nav ikke gjennomfører kontroller og analyser av inntektsopplysninger som er rapportert i a-meldingen. Disse opplysningene ligger hos Skatteetaten, men som også Nav bruker som grunnlag for utbetaling i mange av sine ytelser. Det er kontakt mellom Nav kontroll og Skatteetaten kun i enkeltsaker.

6.4.2 Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller for å sikre riktig utbetaling av sykepenger

Nav skal forvalte folketrygdloven, og gjennom det sikre rett ytelse til den enkelte. Nav har ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.[69] Det er krav om at Nav skal etablere en internkontroll.[70]

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av stønad, skal stønadsforvalteren ha etablert systemer, rutiner og tiltak som blant annet skal forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler.[71]

Nav skal etablere rutiner for etterkontroll. Etterkontrollen kan baseres på stikkprøver og skal sammen med transaksjonskontrollene være tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Nav skal med andre ord gjøre en avveining mot kostnadene ved kontrollene. Gjennomførte kontrollaktiviteter skal være dokumentert.[72] Vi legger til grunn at etterkontrollene gjennomføres etter utbetalingstidspunktet. Stikkprøvene som er omtalt under punkt 6.1.1 blir ifølge Nav gjennomført etter vedtak, men før utbetaling.

Nav skal forebygge og avdekke feilutbetalinger og svindel med ytelser i den statlige delen av Nav.[73] Nav utarbeider hvert år et «Økosystem feilutbetalinger»[74] som sier noe om risikoen på det enkelte stønadsområdet. Andre ytelser, eksempelvis dagpenger og arbeidsavklaringspenger, er pekt ut som områder med behov for større kontroll. Nav opplyser at de derfor ikke har fulgt opp denne analysen med nærmere analyser eller etterkontroller som er spesielt rettet mot sykepenger, selv om risikoen fortsatt er høy.[75]

[66] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
[67] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
[68] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[69] Nav-loven (2006) § 4 annet ledd.
[70] Økonomireglementet § 14 og økonomibestemmelsene punkt 2.4.
[71] Økonomibestemmelsene punkt 7.3.9.1.
[72] Økonomibestemmelsene punkt 2.5.5.
[73] Møte med Nav kontroll 13. august 2025 – mottatt presentasjon.
[74] Nav. (2024, 22. august). Økosystem feilutbetalinger – Anbefaling om prioritert innsats på etterkontroller.
[75] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.

Kvalitetsundersøkelsene som Nav arbeid og ytelser gjennomfører er en viktig kilde til å jobbe mer likt og identifisere områder der det er behov for kompetanseheving. Nav arbeid og ytelser har de to siste årene kontrollert blant annet skjønnsutøvelse og dokumentasjon i førstegangssaker som har vært til totrinnskontroll. I 2025 ble 400 sykepengesaker kontrollert. Nav arbeid og ytelser opplyser at det ikke gjennomfører etterkontroller på sykepengeutbetalinger utover kvalitetsundersøkelsene.[76] Seksjon for helseytelser bekrefter også at de ikke gjennomfører noen etterkontroll av sykepengeutbetalingene.[77]

Nav kontroll foretar kun kontroller hvis de mottar tips eller annen relevant informasjon. Nav kontroll opplyser at lesetilgang ikke er en del av løsningen i Speil, noe som gjør det vanskeligere å gjennomføre kontroller.[78] Seksjon for helseytelser opplyser at det er Nav kontroll som har utvidede hjemler for å innhente opplysninger for å gjennomføre kontroll, og som har adgang til å be om eventuelle uttrekk fra systemene i forbindelse med kontrollvirksomheten.[79]

Revisjonen viser at Nav ikke foretar etterkontroller for å sikre riktig utbetaling av sykepenger. Kvalitetsundersøkelsene gjelder ikke de automatiske sakene som utgjør størstedelen av saksbehandlingen i Speil. Nav gjør kun kontroller i enkeltsaker med bakgrunn i mottatte tips.

7 Konklusjon

Nav er en sentral del av velferdsstaten og forvalter omtrent en tredjedel av statsbudsjettet. Nav skal hjelpe flere i arbeid, redusere behovet for stønad og sikre økonomisk trygghet for dem som trenger det, ved å gi rett ytelse til rett tid.

Sykepenger er en viktig økonomisk støtteordning for arbeidstakere som er sykmeldte. Ordningen sikrer inntekt selv om en person er ute av stand til å jobbe på grunn av sykdom eller skade. Nav utbetalte overkant av 63 milliarder kroner i sykepenger til arbeidstakere, frilansere og selvstendig næringsdrivende i 2025.

Automatisering bidrar til raskere og mer ensartet saksbehandling. I 2022 tok Nav i bruk saksbehandlingssystemet Speil for å hel- eller delautomatisere behandlingen av sykepengesaker. I 2025 mottok Nav 3,4 millioner digitale søknader om sykepenger. Speil behandlet 74 prosent av disse søknadene.

Målet med revisjonen er å kontrollere om Nav sikrer at sykepengeutbetalingene i saksbehandlingssystemet Speil er i henhold til folketrygdloven og økonomireglementet.

Hovedkonklusjon

Nav sikrer ikke i tilstrekkelig grad at sykepengeutbetalingene i saksbehandlingssystemet Speil er i henhold til folketrygdloven og økonomireglementet.

[76] Verifisert referat fra intervju med Nav arbeid og ytelser 24. november 2025.
[77] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[78] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
[79] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

Utdyping av konklusjonen:

- I 2025 sikret ikke Nav at de tok utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen ved førstegangsfastsettelse av sykepenger.
- Varslene fra Speil og risikomodulen er saksbehandlet uten at vurderingene er etterprøvbare.
- Nav fanger ikke opp korrigeringer arbeidsgiver gjør i a-meldingen etter at sykepengene har blitt fastsatt første gang.
- Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller på sykepengeområdet etter utbetaling.

7.1 Utdyping av konklusjonen

7.1.1 I 2025 sikret ikke Nav at de tok utgangspunkt i arbeidsinntekt fra a-meldingen ved første gangs fastsettelse av sykepenger

Nav skal fastsette sykepengegrunnlaget ut fra den aktuelle månedsinntekten som omregnes til årsinntekt.[80] Ved vurdering av hvilke inntekter som inngår i den aktuelle månedsinntekten, skal Nav ta utgangspunkt i arbeidsinntekten som rapporteres til a-ordningen.[81]

A-ordningen er en samordnet digital rapporteringsløsning hvor arbeidsgivere melder inn opplysninger om inntekt og arbeidsforhold til Skatteetaten, Nav og Statistisk sentralbyrå. Disse opplysningene overføres elektronisk via a-meldingen. Skatteetaten forvalter ordningen på vegne av de andre etatene.

A-meldingen er den månedlige rapporten arbeidsgivere sender gjennom a-ordningen med opplysninger om inntekt og arbeidsforhold. Arbeidsgivere og opplysningspliktige eier dataene i a-meldingen og kan endre disse fortløpende. Nav skal bruke disse dataene som grunnlag for beregning av sykepenger. For å få tilgang til opplysningene fra Skatteetaten har Nav etablert et system for å motta inntektsdata fra a-meldingen.

Etter at arbeidsgiverperioden for sykefraværet er over, sender Speil en forespørsel til arbeidsgiver om å sende inn en inntektsmelding. Arbeidsgiver kan velge å gå inn på nav.no og åpne skjemaet for inntektsmelding. Inntektsdata hentes da automatisk fra a-meldingen og vises som et forslag til inntekt i inntektsmeldingen. Alternativt kunne arbeidsgiver fram til juni 2026 sende inntektsmelding via Altinn. Inntektsopplysningene sendt via Altinn ble ikke hentet fra a-meldingen. Ifølge folketrygdloven skal Nav ta utgangspunkt i arbeidsinntekt som rapporteres i a-meldingen ved fastsettelse av sykepengegrunnlaget.

Revisjonen viser at det er avvik mellom inntektsopplysninger arbeidsgiveren har sendt via Altinn og opplysninger rapportert i a-meldingen i over halvparten av et kontrollert utvalg. Ved førstegangsfastsettelse av sykepengegrunnlaget fram til juni 2026 tok 67 prosent av

[80] Folketrygdloven (1997) § 8-30 første ledd.
[81] Folketrygdloven (1997) § 8-29 første ledd.

inntektsmeldingene utgangspunkt i inntektsopplysninger arbeidsgiver sendte til Nav via Altinn. Nav sikret dermed ikke at det fastsatte sykepengegrunnlaget i disse sakene tok utgangspunkt i arbeidsinntekt som rapporteres til a-ordningen, og konsekvensen kunne bli feil i sykepengeutbetalingene. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har opplyst at fra juni 2026 vil fastsettelsen av alle sykepengegrunnlag ta utgangspunkt i a-meldingen.

7.1.2 Varslene fra Speil og risikomodulen er saksbehandlet uten at vurderingene er etterprøvbare

Nav har ansvar for å følge opp og kontrollere ytelser og utbetalinger og for å sikre rett ytelse til den enkelte.[82] Saksbehandlingen skal være skriftlig. Dette er uttrykt eksplisitt i den nye forvaltningsloven, som ikke har trådt i kraft.[83] Denne nye bestemmelsen er en kodifisering av ulovfestet rett som gjelder uavhengig av den nye loven.

Speil har en risikomodul som analyserer sykepengesakene med utgangspunkt i definerte risikomenter. Risikomodulen skal sikre at sakene blir tilstrekkelig utredet og avgjør om saken skal behandles automatisk eller av en saksbehandler.[84] Risikomodulen er ment å avdekke saker med høy risiko for uriktig vedtak og påfølgende feilutbetaling. Risikomodulen gir varsler når den finner sykepengesaker med særskilt risiko. En saksbehandler må da vurdere varslene manuelt før saken kan gå til utbetaling. Hvis saksbehandleren vurderer at varslene ikke fører til endring i forslag til vedtak, skal vurderingen begrunnes skriftlig.[85]

Revisjonen viser at for 73 prosent av varslene som førte til endring i forslag til vedtak, mangler skriftlig begrunnelse for vurderingene. Skriftlig saksbehandling er viktig for å sikre etterprøvbarhet. Det er dessuten nyttig for å kunne evaluere om enkelte typer varsler sjelden resulterer i endring av foreløpig vedtak.

7.1.3 Nav fanger ikke opp korrigeringer arbeidsgiver gjør i a-meldingen etter at sykepengene har blitt fastsatt første gang

Sykepengegrunnlaget skal beregnes etter den gjennomsnittlige månedsinntekten som rapporteres til a-ordningen de siste tre kalendermånedene før første fraværsdag grunnet arbeidsuførhet (skjæringstidspunkt). Dette gjelder både første gang Nav fastsetter sykepengegrunnlaget, og ved endringer.[86]

Hvis en arbeidsgiver oppdager feil i inntektsopplysningene som er rapportert i a-meldingen og i inntektsmeldingen, skal arbeidsgiveren endre inntektsopplysningene både i a-meldingen og i inntektsmeldingen. Dersom Nav mottar endring av inntektsopplysninger som gjelder inntekt før skjæringstidspunktet, kan sykepengegrunnlaget bli endret, og det opprinnelige vedtaket kan bli endret.[87]

[82] Nav-loven (2006) § 4 annet ledd.
[83] NOU 2019:5 *Ny forvaltningslov* s. 176.
[84] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[85] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[86] Folketrygdloven (1997) § 8-28 annet ledd, § 8-29 første ledd og § 8-30 første ledd.
[87] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.

Revisjonen viser at Speil ikke henter korrigeringer i inntektsopplysninger som arbeidsgivere rapporterer til a-meldingen etter at sykepengene ble fastsatt første gang, slik folketrygdloven krever. Dette betyr at Nav ikke fanger opp endringer som kun er rapportert i a-meldingen, og som kunne ha ført til endring av det opprinnelige vedtaket.

7.1.4 Nav gjennomfører i liten grad kontroller på sykepengeområdet etter utbetaling

Nav skal forvalte folketrygdloven og gjennom det sikre rett ytelse til den enkelte. Nav har ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.[88] Det er krav om at Nav skal etablere en internkontroll.[89]

Nav skal etablere rutiner for etterkontroll. Etterkontrollen kan baseres på stikkprøver og skal sammen med transaksjonskontrollene være tilpasset virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet. Nav skal gjøre en avveining mot kostnaden ved kontrollene. Gjennomførte kontrollaktiviteter skal være dokumentert.[90] Vi forutsetter at etterkontrollene gjennomføres etter utbetalingstidspunktet.

Nav gjennomfører ingen kontroller og analyser av inntektsopplysningene som ligger i a-meldingen

Nav bruker inntektsinformasjon fra a-ordningen i Skatteetaten som grunnlag for beregning av ytelser, inkludert sykepenger.

Revisjonen viser at Nav ikke gjør egne kontroller eller analyser for å verifisere at inntektsopplysningene som hentes fra a-ordningen, er riktige. Ved innføringen av a-ordningen hadde Nav tillit til at arbeidsgivernes rapportering i a-meldingen ville være korrekt. Nav opplyser at kunnskap om mulig manipulering av data i a-ordningen aktualiserer behovet for å gjennomføre kontroller av inntektsopplysningene som hentes fra a-ordningen.

Nav påpeker at Skatteetaten har hovedansvaret for kvaliteten på inntektsopplysningene i a-meldingen, men at eierskapet til a-ordningen er fordelt mellom etatene. Det eksisterer ingen formell dialog mellom Nav og Skatteetaten om kvaliteten på informasjonen i a-ordningen eller a-meldingen.[91]

[88] Nav-loven (2006) § 4 annet ledd.
[89] Økonomireglementet § 14 og økonomibestemmelsene punkt 2.4.
[90] Økonomibestemmelsene punkt 2.5.5.
[91] Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.

Nav gjennomfører i liten grad etterkontroller for å kvalitetssikre at sykepengene er korrekt utbetalt

I 2025 mottok Nav 3,4 millioner digitale søknader om sykepenger, og 74 prosent av disse ble behandlet automatisk i Speil.[92] Sykepengesakene som behandles automatisk i Speil, har ikke vært vurdert av en saksbehandler før utbetaling.

Revisjonen viser at Nav ikke gjennomfører etterkontroller for å kvalitetssikre at sykepengene er utbetalt korrekt utover 400 sykepengesaker som var en del av kvalitetsundersøkelsen i 2025.[93] Dette er sykepengesaker som allerede har vært gjenstand for manuell saksbehandling og to-trinns kontroll, og som utgjør en mindre del av saksbehandlingen i Speil.

Nav har en betydelig mengde data tilgjengelig på dette området. Etterkontroller og analyser er viktig for å sikre at regelverket er riktig innført, at datagrunnlaget er korrekt, og at eventuelle feil blir oppdaget. Den nåværende internkontrollen innebærer risiko for både bevisste og ubevisste feil i sykepengeutbetalingene, uten at disse nødvendigvis blir oppdaget. Svakheter og feil fra etterkontrollene kan også fungere som gode innspill til varsler i risikomodulen som krever manuell saksbehandling.

[92] Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
[93] Verifisert referat fra intervju med Nav arbeid og ytelser 24. november 2025.

8 Referanseliste

Lover

- Folketrygdloven. (1997). *Lov om folketrygd*. (LOV-1997-02-28-19). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-02-28-19
- Nav-loven. (2006). *Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen*. (LOV-2006-06-16-20). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2006-06-16-20
- Forvaltningsloven. (1967). *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker*. (LOV-1967-02-10). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10

Regelverk

- Finansdepartementet. (2022). *Reglement for økonomistyring i staten*. Fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. desember 2025. https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/statlig-okonomistyring/reglement-for-okonomistyring-i-staten/id438887/
- Finansdepartementet. (2022). *Bestemmelser om økonomistyring i staten*. Fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 5. desember 2025. https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/statlig-okonomistyring/reglement-for-okonomistyring-i-staten/id438887/

Offentlig publikasjon

- NOU 2019:5. (2019). *Ny forvaltningslov*. Justis- og beredskapsdepartementet.

Navs interne styringsdokumenter og rutiner

- Navs internrevisjon. (2024, 28. august). *Revisjonsrapport – C2024-17 Totrinnskontroll*. (Unntatt offentlighet).
- Arbeid- og velferdsdirektoratet. (2025, 14. mars). *Årsrapport 2024 Arbeids- og velferdsdirektoratet*.
- Nav. (udatert). *Beskrivelse av beslutteroppgave*.
- Nav. (2023, 6. juli). *Speilhåndboka*.
- Nav. (2025, 9. oktober). *Behandle Risk saker*.
- Nav. (2024, 22. august). *Økosystem feilutbetalinger – Anbefaling om prioritert innsats på etterkontroller*.

Referater

- Verifisert referat fra intervju med Nav arbeid og ytelser 24. november 2025.
- Verifisert referat fra intervju med seksjon for helseytelser i Nav 28. januar 2026.
- Verifisert referat fra intervju med Nav kontroll 19. november 2025.
- Verifisert referat fra intervju med teknologiavdelingen i Nav – data og informasjonsforvaltning 7. desember 2025.

Nettsteder

- Nav. (2025, 9. juli). *Sykepengesøknader og behandling av personopplysninger*. *https://www.nav.no/sykepenger-og-personopplysninger*
- Nav. (2026, 13. januar). *Inntektsmelding*. *https://www.nav.no/arbeidsgiver/inntektsmelding*
- Sivilombudet. (2025, 5.mai). *Undersøkelse av Navs digitale sykepengeløsning*. https://www.sivilombudet.no/aktuelt/undersokelse-av-navs-digitale-sykepengelosning/
- Brønnøysundregistrene. (2026, 5 januar). *Data om virksomheter*. https://www.brreg.no/bruke-data-fra-bronnoysundregistrene/datasett-og-api/data-om-virksomheter/